

Ekonomiczny Uniwersytet Dzieci

**Predyspozycje - klucz do sukcesu.
Rozpoznawanie i kształtowanie
predyspozycji dzieci**

Sylwia Budasz

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

17.11.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

PREDYSPOZYCJE

Klucz do sukcesu!

Rozpoznawanie
i kształtowanie

Sylwia Budasz

psycholog,
psychoterapeuta w trakcie szkolenia

Publiczna Szkoła Podstawowa COGITO
Ośrodek Psychoterapii i Pomocy
Psychologicznej “Z Bliska”

PREDYSPOZYCJE

„Wrodzona tendencja lub
umiejętność do czegoś”

Słownik języka polskiego

“Predyspozycje są wrodzonymi zdolnościami i skłonnościami
człowieka, o których decydują różne płaszczyzny.”

Słownik ekonomiczny

“To naturalne cechy, umiejętności lub potencjały, które sprzyjają rozwojowi danej osoby w określonych obszarach życia, takich jak nauka, sport, sztuka czy relacje społeczne. Są to cechy wrodzone lub w dużej mierze uwarunkowane genetycznie, które mogą wpływać na tempo, skuteczność i kierunek rozwoju jednostki. Rozpoznanie predyspozycji rozwojowych pozwala na lepsze dostosowanie metod wsparcia, edukacji czy treningu, aby maksymalnie wykorzystać potencjał danej osoby.”

Predyspozycje a kompetencje

Kompetencje to umiejętności i zdolności nabyte w trakcie życia. Są one dynamiczne czyli ulegają zmianie. Można je doskonalić, jak również może nastąpić ich degradacja . Rozwijają się one na podstawie wrodzonych predyspozycji.

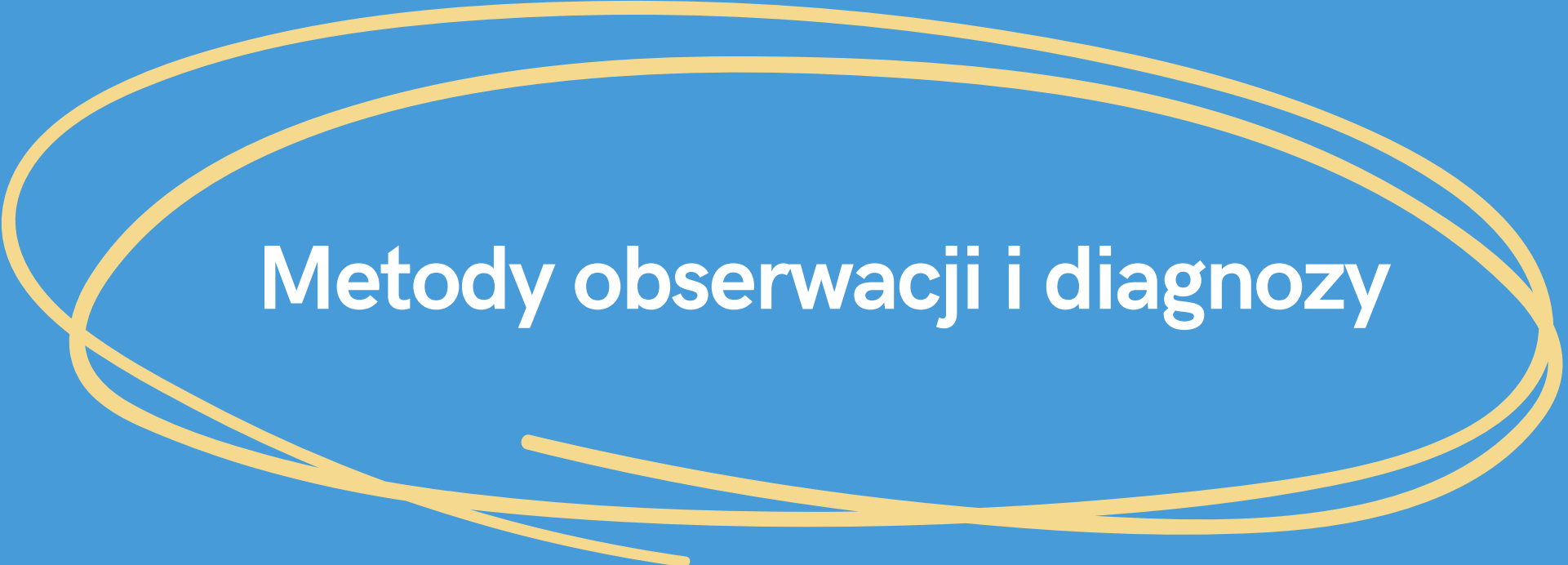
ROZPOZNAWANIE PREDYSPOZYCJI

Jakie aspekty
warto obserwować?

- Zainteresowania i pasje (np. rysunek, muzyka, nauka)
- Zdolności poznawcze (np. szybkie uczenie się, koncentracja)
- Predyspozycje emocjonalne (np. empatia, odporność na stres)
- Umiejętności społeczne (np. współpraca, komunikacja)

ROZPOZNAWANIE PREDYSPOZYCJI

Metody obserwacji i diagnozy

- Działania codzienne: rozmowy, obserwacja w różnych sytuacjach
- Narzędzia i testy
- Współpraca z nauczycielami i specjalistami (psycholog, pedagog)

Narzędzia, testy

1. Testy rozwoju psychomotorycznego

- Skala Denver II – ocenia rozwój motoryczny, językowy i socjalny dziecka od narodzin do 6 lat.
- Test Battelle Developmental Inventory (BDI-2) – kompleksowa ocena rozwoju w obszarach motoryki, poznawczym, językowym, społeczno-emocjonalnym i adaptacyjnym.

2. Testy poznawcze i intelektualne

- WISC (Wechsler Intelligence Scale for Children) – do oceny IQ u dzieci powyżej 6 lat.
- WPPSI (Wechsler Preschool and Primary Scale of Intelligence) – dla dzieci w wieku przedszkolnym.
- Testy rozwoju językowego – np. Skala Rozwoju Językowego (np. Diadochokinezja, Skala Rozwoju Językowego Młodszych Dzieci).

Narzędzia, testy

3. Narzędzia do diagnozy szczególnych predyspozycji i trudności

- Testy do wykrywania dysleksji (np. Testy słuchowo-sekwencyjne, Testy fonologiczne).
- Skala oceny zdolności artystycznych, muzycznych, matematycznych – np. kwestionariusze i wywiady z nauczycielami i rodzicami.

4. Kwestionariusze i ankiety dla rodziców i nauczycieli

- Kwestionariusz Rozwoju Dziecka (np. Ages & Stages Questionnaires, ASQ) – do wstępnej oceny rozwoju w różnych obszarach.
- Skale oceny zachowania i emocji – np. CBCL (Child Behavior Checklist).

Narzędzia, testy

5. Obserwacja i wywiad

- Systematyczna obserwacja zachowań dziecka w różnych sytuacjach.
- Wywiad z rodzicami i nauczycielami w celu uzyskania informacji o predyspozycjach, zainteresowaniach i potencjalnych trudnościach.

6. Testy specjalistyczne w obszarze talentów i predyspozycji

- Testy predyspozycji muzycznych (np. Testy słuchowe i rytmiczne).
- Testy zdolności matematycznych i logicznych (np. Testy logiczno-matematyczne dla dzieci).

Narzędzia, testy

Ważne jest, aby do oceny predyspozycji u dziecka podchodzić kompleksowo, korzystając z różnych narzędzi i metod, a wyniki interpretować w kontekście indywidualnych potrzeb i możliwości dziecka. Warto też skonsultować się z psychologiem dziecięcym lub pedagogiem specjalistą, którzy dobiorą odpowiednie narzędzia i przeprowadzą profesjonalną diagnozę.

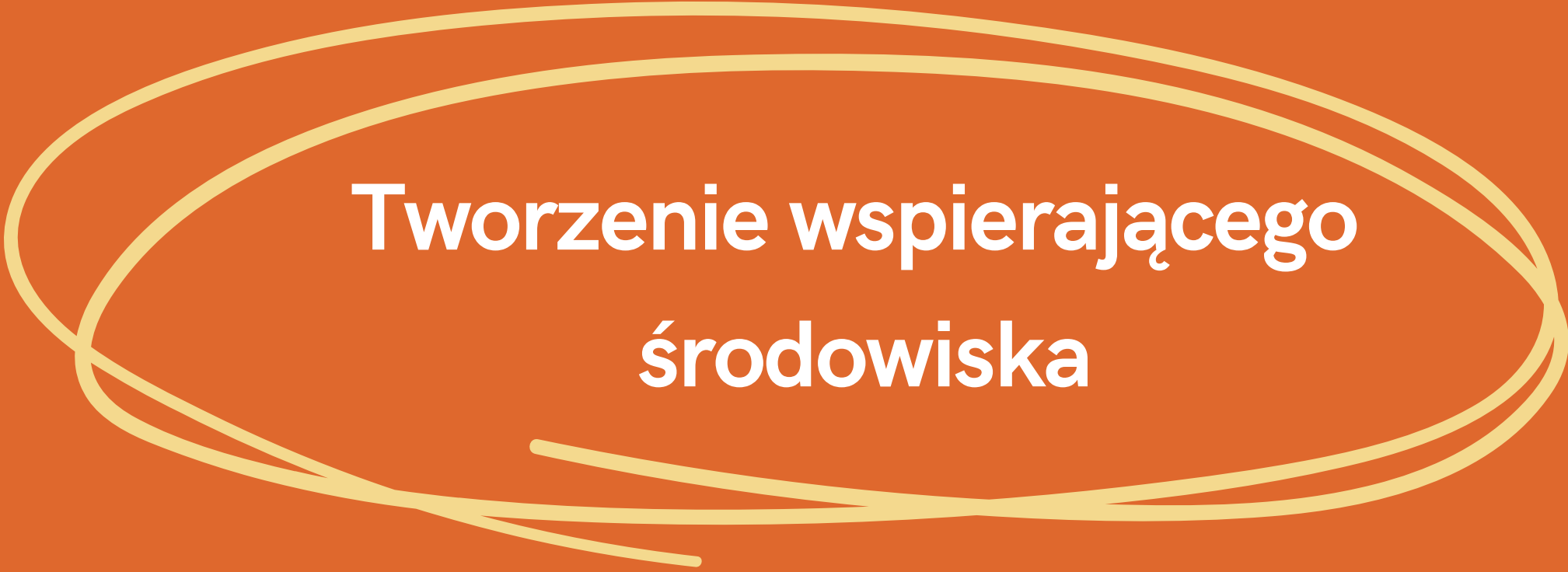
ROZPOZNAWANIE PREDYSPOZYCJI

Obserwacja a etyka

- Szacunek dla indywidualności dziecka
- Unikanie etykietowania i nadmiernego porównywania

Kształtowanie i wspieranie predyspozycji

Tworzenie wspierającego
środowiska

- Dom jako miejsce inspiracji i bezpieczeństwa
- Różnorodność doświadczeń (zajęcia dodatkowe, wspólne hobby)

Kształtowanie i wspieranie predyspozycji

Rola rodziców i opiekunów

- Zachęcanie do eksplorowania różnych dziedzin
- Wspieranie samodzielności i ciekawości
- Budowanie pewności siebie i pozytywnego obrazu siebie

Kształtowanie i wspieranie predyspozycji

Praktyczne sposoby wspierania rozwoju

- Stymulacja rozwijających aktywności
- Wspieranie autonomii i decyzji dziecka
- Uważne słuchanie i rozmowy o zainteresowaniach dziecka
- Udział w warsztatach, zajęciach pozaszkolnych

Kształtowanie i wspieranie predyspozycji

Rola zabawy i doświadczeń

- Zabawa jako naturalny sposób nauki
- Eksperymentowanie, próby i błędy

Zabawy

1. Budowanie z klocków — podczas układania wież czy budowli można zauważyć, czy dziecko ma predyspozycje do precyzyjnego planowania, cierpliwości czy zdolności manualnych. Dzieci, które chętniej konstruują, mogą mieć predyspozycje do inżynierii lub techniki.
2. Rysowanie i malowanie — obserwując, jak dziecko używa kredek czy farb, można zauważyć jego zamiłowanie do tworzenia, zdolności artystyczne lub motorykę małą. Dzieci, które chętnie rysują i eksperymentują z kolorami, mogą mieć predyspozycje artystyczne.

Zabawy

3. Zabawy ruchowe i sportowe — podczas zabaw na świeżym powietrzu, np. rzucanie piłką, skakanie czy bieganie, można zaobserwować naturalne predyspozycje do sportu, zwinność czy koordynację ruchową.

4. Gry i łamigłówki logiczne — rozwiązywanie prostych puzzli czy układanek pozwala dostrzec predyspozycje do logicznego myślenia, koncentracji i rozwiązywania problemów.

5. Odtwarzanie ról i zabawa w dom — dzieci odgrywające role, np. lekarza, kucharza czy nauczyciela, mogą mieć naturalne predyspozycje do opiekuńczych, społecznych lub organizacyjnych ról.

Kacper i matematyka

Kacper od małego interesował się łamigłówkami i zagadkami logicznymi. Już w przedszkolu chętnie rozwiązywał zadania matematyczne, które sprawiały mu dużą frajdę. W szkole podstawowej zaczął brać udział w konkursach matematycznych i zdobywał nagrody. Jego predyspozycje do matematyki pomogły mu wybrać kierunek nauki, który daje mu satysfakcję.

Zofia i rysunek

Zofia od zawsze interesowała się sztuką i malowaniem. Już w wieku 5 lat jej prace zauważyli nauczyciele plastyki, którzy zachęcali ją do rozwijania talentu. Zofia uczestniczyła w zajęciach artystycznych, a jej prace zaczęły być coraz bardziej profesjonalne. Dziś ma własną wystawę i marzy o karierze artystki.

Jaś i sport

Jaś od najmłodszych lat był energiczny i lubił wszelkie aktywności fizyczne. Jego rodzice zauważyli, że świetnie radzi sobie na boisku piłkarskim i szybko się uczy nowych umiejętności sportowych. Trenował w lokalnej drużynie, a jego talent do piłki nożnej był widoczny. Obecnie marzy o grze na profesjonalnym poziomie.

Ania i nauki przyrodnicze

Ania fascynowała się przyrodą i odkrywaniem nowych rzeczy. Lubiała obserwować rośliny i zwierzęta, czytać encyklopedie i uczestniczyć w wycieczkach edukacyjnych. Jej pasja do nauk przyrodniczych skłoniła ją do wyboru kierunku biologicznego w szkole średniej, a marzeniem jest zostać naukowcem.

Kluczowe wnioski:

**Uważne słuchanie
dziecka i wzbudzanie
swojej ciekawości**

wsparcie

indywidualność

obserwacja

Literatura

"Rozwijanie naturalnych talentów dzieci" – Maria Montessori

"Dziecko z bliska. Jak odkrywać i wspierać naturalne talenty" – K. Szewczyk

"Odkryj w dziecku to, co najpiękniejsze" – Louise J. Kaplan

"Rozwój naturalnych zdolności dzieci" – Jean Piaget

"Kształtowanie pasji i talentów u dzieci" – Robert J. Sternberg

"Wspieranie naturalnych zdolności dziecka" – Laura Berk

**„Poznając predyspozycje
swojego dziecka, otwieramy
drzwi do jego pełnego
rozwoju i wspieramy je w
budowaniu przyszłości
opartej na zrozumieniu i
akceptacji.”**